

**ҚАРАҚАЛПАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ «РУУХЫЙ
МӘДЕНИЯТ ХӘМ АҒАРТЫУ» ЖӘМИИЕТЛИК ОРАЙЫ**

Әбдисайыт ПАХРАТДИНОВ

Алланазар ӘБДИЕВ

**Бердақ шайыр шығармалары бойынша
библиографиялық көрсеткіш**

НӨКИС—1999

ҚАРАҚАЛПАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ «РУУХЫЙ
МӘДЕНИЯТ ХӘМ АҒАРТЫУ» ЖӘМИИЕТЛИК ОРАЙЫ

Әбдисайыт ПАХРАТДИНОВ, филология илимлеринин
докторы, профессор, Қарақалпақстан Республикасына мийнети
синген илим ғайраткери

Алланазар ӘБДИЕВ, филология илимлеринин кандидаты

Бердақ шайыр шығармалары бойынша библиографиялық к ө р с е т к и ш

Пахратдинов Э., Абдиев А.

Бердақ шайыр шығармалары бойынша библиографиялық көрсеткіш.—Нөкис, «Руухый мәденият ҳам ағартуу» жәмийетлик орайы, 1999—32 б.

© Пахратдинов Э., Абдиев А., 1999 г.

БЕРДАҚ—УЛЛЫЛАРДЫҢ УЛЛЫСЫ

Бердақ Қарғабай улы (1827-1900-жыллар)—өзинин өлмес шығармалары менен бүгінги күни де халқымыз арасында уллы классик шайыр, ойшыл, демократ, жалынлы патриот сыпатында кеңнен улығланып киятырған белгили сөз устасы. Оның өз ишине ең алдыңғы қатар гуманистлик идеяларға, философиялық көзқарасларға қурылған әдебий дөретпелери шайырды Шығыстың ири ойшыллары қатарына алып шығады. Соның ушын да Бердақ Қарғабай улының дөретиүшлигин бүгінги Ғәрезсизлик дәуиримизде де үйрениүге, үйретиүге, үгіт-нәсиятлауға мәмлекетлик көлемде айрықша дыққат бөлинип атыр. Бул сөзимиздин дәлил-сыпаты ретинде узаққа бармай-ақ Өзбекстан Республикасы Министрлер Кабинетинин 1998-жылдың 20-майындағы 220-санлы хәм Қарақалпақстан Республикасы Министрлер Кеңесинин 1998-жыл 26-майдағы 153/5-санлы «Бердақ (Бердимурат) Қарғабай улы тууылғанының 170 жыллығын белгилеу ҳаққында»ғы қарарларын, бул бойынша мәмлекетимиз көлеминде исленип атырған үлкен-үлкен әмелий ис илажларын атап көрсетип өтсек болады.

Әлбетте, бундай даңқ-мәртебеге Арал теңизинин этирапындағы елеспесиз бир ауылдың қарапайым бир шаңарағында тууылып, кәмалға келген Бердақтың, өзи өлсе де еки әсирге жууық уақыттан берли сазауар болып келиуи тегиннен-тегин емеслигин билемиз. Оның бүгінги күнимизде де халқымыздың тууы, миллий мақтанышы болуының баслы себеби оның дөретпелеринин ҳәр тәрәпме қуилылығынан, өлмес мийрас қалдырғанлығынан екенлигин жақсы түсинемиз. Шайыр бабамыздың 20 мыңнан аслам қосық қатарынан ибарат мийрасы—халықтың, пүткил адамзаттың руухый байлығына айналған, терең гуманизм менен суўғарылған, адамгершилик сезимлерге толы, инсаният мәплерине хызмет ететуғын, тәрбиялайтуғын өлмес руухый байлық.

Бердақ қарақалпақ әдебиятын жаңа темалар, жанрлар, идеялар, көркем образдар, көркем сүзетпеу ұсыллары менен байытты. Қарақалпақ халқының қәлиплесіу тарийхы, оның азатлық гүресин кең планда сүзетлеген «Шежире», «Ерназар бий», «Айдос баба», «Амангелди» т. б. дәстанлары қарақалпақ әдебияты, тарийхы, мәдениетиниң ең ири сүйекли маржанларынан есапланады. Бердақтың басқа шығармаларын айтпай-ақ, түркий халықлардың, соның ишинде қарақалпақ халқының келип шығыу тарийхы жөнинде гәп ете-туғын «Шежире» хәм Хорезм патшалары тарийхы ҳаққындағы «Хорезм» шығармаларының өзи Орайлық Азия, түркий халықлары мәдениеті, әдебияты тарийхына қосылған үлкен үлес деп бахалау мүмкин.

Бердақты Орайлық Азия, түркий халықлары илимпазлары шайыр, тарийхшы, философ, ағартыушы, қуласы энциклопедист деп тән алады.

Усындай уллылығы себепли де әсиримиздиң 20-30-жыллары қарақалпақ классик әдебиятының үлгилери жыйналыу басланғанда биринши гезекте әдебиет үлгилерин жыйнап алыушыларды хәм алымларды Бердақ шайыр мийраслары қатты қызықтырды. Оның дәретпелерин халық арасынан излестиріуе қулышына кирисилди. Оның жеке өмирбаянына байланыслы фактлер излестирилди. Алымлар болса жыйналған шығармаларын тезирек изертлеу объектлерине айналдыра баслады. Солай етип шайыр шығармаларында дәслепки пикир айтыулар 30-жыллардың 2-ярымынан басланып кетти. Буган Н. Дәуқараевтың 1930-жыллардың 2-ярымындағы «Қарақалпақ поэзиясы», «Қарақалпақ поэзиясы ҳаққында», «Қарақалпақ әдебиятының тарийхы жөнинде», «Бердақтың қосықлары» «ХІХ әсирдеги қарақалпақ әдебияты» хәм басқа да мақалаларын мысалға келтирсек болады.

40-жыллары шайырдың өлгенине 40 жыл, 50-жыллары 50 жыл толыу сәнелерине байланыслы Бердақтың шығармалары бир неше рет басылып шықты. Шайыр шығармаларына пикир айтқан, изертлеген изертлеу мийнетлери көплен дөрөй баслады. Мине сол дәўрден басланған Бердақты изертлеу бүгинги күни де даўам етпекте. Хәттеки тек Бердақты изертлеу менен шуғылланатуғын Бердақтаныушы илимпазлар да әсип жетилисти. Бердақтаныу илими қәлиплести.

Усындай үлкен дыққат-итибардың арқасында Бердақ дәретпелериниң бир қанша мәселелериниң изертлеу объектине

айналғанын билемиз. Мәселен, оның шығармалары әдебиеттаныу, тиллик, тарийх, философиялық, педагогикалық, психологиялық аспекттен изертленип бир қанша монография, китап, брошюралар пайда болды. Бердақтың өмирбаяны анықланып, шығармалары бир системаға түсирилди. Қосықлары тематикалық топарларға ажыратылып, изертленилди. Дәстанлары изертленип атыр. Бердақ шығармаларында тарийхый дәреклер, оның педагогикалық, философиялық, жәмийетлик-сиясий көзқараслары тууралы салмақты мийнетлер дүньяға келди. Ол жасаған дәўирдиң жәмийетлик-сиясий, экономикалық жағдайы, шығармаларының көркемлик мәселелери, тиллик, сүзетпеу ұсылындағы көркемлик өзгешеликтери х. б. бирли-жарым мәселелердиң басы ашылмақта. Деген менен Бердақты изертлеуши барлық алымларымыз өзи жасаған дәўир сиясатына байланыслы баха берип келди. Бул ушын сонша маңдай терлерин төккен илимпазларды жазғырыуға хеш кимниң ҳақысы жоқ. Хәр ким өз заманының перзенти. Солай етип, сондай себеплерге бола Бердақ бирде атеист, бирде диндар, бирде революционер-демократ х. б. дәрежесине шекем көтерилди.

Мине, усундай себеплерге байланыслы Бердақтың диний көзқараслары, бай, бий, ханларға көзқарасы, улыўма дәретпелерине баха берилгенде бир тәрәплемелиликке жол қойылды. Сонлықтан Бердақ өзиниң әдил, ҳақыйқый бахасын толық ала алмады. Бул бир болса, екншинден Бердақтаныушы илимпаз, профессор Ә. Пахратдинновтың: «Бул мәселелерди толық шешиу ушын илимде Бердақтың фольклорға, тарийхқа, өз заманласларына, Шығыс халықлары әдебияты хәм мәдениетине қатнасықлары, шығармаларының көркемлик өзгешеликтери, тили, стили, методы хәм тағы басқа темаларда еле нешше илимий изертлеулер жазылыуы керек. Сонда илимде «Бердақ шайыр дәретпелериниң толық илимий бахасы белгиленеди» («Еркин Қарақалпақстан» газетасы, 1977-жыл, №58), деген пикирлериниң тууры екенлигин есапқа алсақ, еле Бердақтаныу бойынша ислениуи тийис мәселелер толып атыр.

Усындай келешекте Бердаққа байланыслы мәселелердиң басын ашатуғын илимпазлардың алдында сол мәселе бойынша «Өзинен алдын ким не айтты?» деген машқала пайда болады. Олсыз, яғный илимде өзи изертлеп атырған темаға байланыслы өзинен алдын сол мәселе бойынша қәте бол-

сын, дурыс болсын кимнин қандай пикир билдиргені жүде зәрүр болады. Бердаққа байланысты барлық шығармалар, мийнеттер басылып шыққан кітап, газета-журналлар ҳәр бир илимпаздың үйинде толық болмауы мүмкин, ямаса болса да қайсы кітап, газета-журнал, оның қайсы жыл, қайсы санында екенлигин билю, тауып адыу үлкен машқала болады. Әлбетте буннан тек илимпазлар ушын ғана зәрүрли қолланба екен деген түсиник келип шықпауы тийис. «Библиографиялық көрсеткиш»тиң барлық Бердақ бойынша қызығушылар ушын, оқытушылар ушын, студентлер ушын да үлкен әҳмийетке ийе болатуғыны сөзсиз. Мине усындай үлкен машқаланы шешиу мақсетинде дүньяға келген Сизлерге усынылып отырған бул «Биб. көрсеткиш» бул мәселеде жүде қол келеди.

Бердақ туўралы әдебиятлардың дизими буннан алдын профессор Ә. Пахратдиновтың «Бердақ шайыр творчествосының жыйналуы, басып шығарылуы ҳәм изертленуі тарийхынан» («Қарақалпақстан» баспасы, Нөкис, 1990) атлы кітабында берилди. Бирақ Ә. Пахратдинов бул кітаптың әлле қашаннан кітап текшелеринен жоқ болып кеткенлигин, тиражының азлығын, қала берсе, әдебиятлар дизиминиң хроникалық избе-излигиниң сақланбағандығын, кітап шыққаннан соң да көплеген мақала кітаптардың шыққанлығын есапқа ала отырып, биргедикте қайта ислеп шығып, өз алдына кітапша етип шығарудың бүгинги күни жүде илим ушын әҳмийетли екенлигин атап көрсетти.

Усындай себеплер менен пайда болған «Библиографиялық көрсеткиш»ке көплеген қосымшалар киргизилди, системаластырылды, ҳәр бир шайыр туўралы басылған илимий мийнетлердиң басылып шығу сәнесине қарап избе-излиги сақланылды. Қалалық, районлық газеталарда басылған мийнетлер де, сондай-ақ шайырдың өзи ҳаққында жазылған әдебий көркем дәретпелер де қамтылды. Хәттеки Бердақтың юбилейине байланысты газеталарда берилген информациялық характердеги мақалалар да изертлеуши, муғаллим, студент жаслар ушын қосымша материал болатуғынлығы есапқа алынып, кітапшаға киргизилди.

АЛЛАНАЗАР ӘБДИЕВ,

филология илимлериниң кандидаты.

БЕЛГИЛИ ШАЙЫР БАБАМЫЗ БЕРДАҚ ҚАРҒАБАП УЛЫНЫҢ ШЫҒАРМАЛАРЫНЫҢ БАСПАДАН БАСЫЛУУ ХӘМ ОНЫҢ ӨМИРИ, ДӨРЕТИУШИЛИК ЖОЛЫ ТУУРАЛЫ ИЛИМИЙ МИЙНЕТТЕР, КӨРКЕМ ШЫҒАРМАЛАР ДИЗИМИ

1. ШАЙЫРДЫҢ КӨРКЕМ ШЫҒАРМАЛАРЫ

Қарақалпақ ауыз әдебиятының үлгилери. I-II кітаптар. Бердақ (1827-1900-жыллар). Баспаға таярлаған О. Кожуров. ҚКМБ, Төрткул, 1940.

Бердақ. Толық жыйнақ. ҚКМБ, Төрткул, 1941.

Бердақ. Лирикалық қосықлар. ҚКМБ, Төрткул, 1941.

Бердақ. Таңламалы шығармаларының толық жыйнағы. ҚКМБ, Нөкис, 1950.

Бердах. Избранное. Издательство АН УзССР, Ташкент, 1951.

Бердақ. Таңланған асарлар. УзССР ФА нашриёти, Ташкент, 1951.

Бердақ (Бердимурат). Таңламалы шығармалары. ҚКМБ Нөкис, 1956, 280 бет.

Таңланған асарлар. УзССР Давлат нашриёти, Тошкент, 1956.

Бердах. Избранное (стихи и поэма «Хан самодур», пер. с каракалпакского Н. Гребнева, ҚКГосиздат. Нукус, 1958, стр. 164.

Бердах. Избранное. Госиздательство художественной литературы УзССР, Ташкент, 1958, стр. 160.

Бердақ. Сайланған асарлар, Ашгабад Туркмендавлетнешр., 1960.

Бердақ Ғарғабай улы. «Ахмақ патша», «Қарақалпақстан» баспасы, Нөкис, 1968, 41 бет.

Бердақ. Таңланған шеърлар. Гафур Ғулам номидаги адабиёт ва санъат нашриёти, Тошкент, 1968, 88 бет.

Бердақ. «Ерназар бий», «Қарақалпақстан» баспасы, Нөкис, 1969.

Бердақ. Әмнүдәрәя әуендери. Таңламалы. Қазақшалаған Ахметов Ә. «Жазушы» баспасы, Алматы, 1973.

Бердақ. Таңламалы шығармаларының жыйнағы. «Қарақалпақстан» баспасы, Нөкис, 1977.

Бердах. Избранная лирика. Издательство «Каракалпакстан»,

Нукус, 1977, стр. 204.

Бердах. Избранные стихотворения и поэмы. Издательство литературы и искусства им. Гафура Гуляма, Ташкент, 1977.

Бердах. Не было: стихи, газета «Сов. каракалпакия», 1977, 26 август.

Бердах. Море рыбы своей не дает: стихи; Лето придет ли? стихи, пер. Н. Гребнева, газ. «Путь» (Кзыл Орда), 1977, 16 октября.

Бердах. Сайланма, Шеърлар ва дастан, Миртемир аудармасы, Гафур Гулам номидаги адабиёт ва санъат нашриёти, Тошкент, 1978, 168 бет.

Бердақтың «Ахмақ патша» поэмасы. «Қарақалпақстан» баспасы, Нөкис, 1979, 99 бет.

Бердах. Өмір ырлары. «Қырғызстан», Фрунзе, 1980.

Бердах. Шеърятидан, Миртемир аудармасы, Ўзбекистон нашриёти, Тошкент, 1983, 96 б.

Бердах. Избранная лирика, 1983.

Бердах. Избранная лирика, пер. с каракалп. Н. Гребнева, Издательство Узбекистан, Ташкент, 1984.

Бердах. Царь—Самодур: (поэма), Пер. с каракалп. Н. Гребнев, Изд. «Қарақалпақстан», Нукус, 1986.

Бердах. «Хорезм» дэстаны, «Әмиўдэрья» журналы, 1987, 5. «Хорезм» дэстанының жаңа нұсқасы: алғы сөзін жазған Ә. Пахратдинов.

Бердах. Халық ушын: қосық, «Әмиўдэрья» журналы, 1987, 8, 3-бет.

Бердах. Таңламалы шығармалар. «Қарақалпақстан» баспасы, Нөкис, 1987, 320-бет.

Бердах. Һаққында сөз: әдебий-критикалық мақалалар, «Қарақалпақстан» баспасы, Нөкис, 1987, 220 бет.

Бердах. Шежире, «Қарақалпақстан» баспасы, Нөкис, 1993.

Бердах. Сайланды шығармалары. «Қарақалпақстан» баспасы, Нөкис, 1997.

Бердах, сайланди асарлар, Тошкент, 1998.

II. БЕРДАҚ ШАҢЫРДЫҢ ШЫҒАРМАЛАРЫ КИРГЕН ТОПЛАМЛАР

Протоколы заседаний и сообщений членов Закаспийского кружка любителей археологии и истории Востока, вып. № 4,

Ашхабад, 1917.

Қарақалпақ халық творчествосы. ҚҚМБ. Төркүл, 1940.
Возрожденный народ. Альманах каракалпакской литературы. ККГиз, Турткул, 1940.

Богатыры, вперед ККГиз, Нукус, 1943.

Қарақалпақ поэзиясының антологиясы. Ўздавнашр, Тошкент, 1958.

Қарақалпақ жырлары «Жазыўшы» баспасы, Алматы, 1961.
Антология каракалпакской поэзии. Издательство художественной литературы им. Гафура Гуляма, Ташкент, 1968.

Әдебияттан хрестоматия. Туркменстан нашриети, Ашхабад, 1970.

Уллы шайырлар китапханасы. «Жазыўшы» баспасы, Алматы, 1976.

Қарақалпақ поэзиясының антологиясы. «Жазыўшы» баспасы, Алматы, 1979.

Поэты Каракалпакии. Издательство «Сов. писатель, Л., 1980.

III. АВТОРЕФЕРАТЛАР

Даукараев Н. Автореферат диссертации, представленной на соискание ученой степени доктора филологических наук «Очерки по истории каракалпакской литературы». Издательство АН СССР, Москва, 1950.

Сағитов И. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук. Творчество Бердаха, Нукус, 1957.

Тилеумуратов М. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата исторических наук. Произведение Бердаха как источник по истории каракалпаков. Нукус, 1967.

Муртазаев А. Автореферат на соискание ученой степени кандидата филологических наук. Дастан «Ахмақ патша» («Царь самодур») Бердаха. Нукус, 1967.

Сейтимбетов С. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата философских наук. «Антиклерикализм и свободамысли каракалпакских мыслителей второй половины XIX и начало XX веков». Ташкент, 1971.

Алеуов У. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата педагогических наук. «Педагогические

изгляды Бердаха». Ташкент, 1974.

Курбанбаев Б. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук. «Творчество Бердаха». Ташкент, 1977.

IV. БЕРДАҚ ШАЙЫРДЫҢ ДӨРЕТИҮШИЛИГИ ТУУРАЛЫ МОНОГРАФИЯ, КИТАПЛАР

Сағитов И. Бердақ—уллы патриот шайыр. ҚҚМБ, Нөкис, 1943.

Бассин С. Бердах—великий поэт, патриот. ҚКГИЗ, Нукус, 1943.

Дәўқараев Н. Бердақ шайыр. Тарихый-әдебий, изертлеу, ҚҚМБ, Нөкис, 1950.

Сағитов И. Бердақтың творчествосы. Әдебий-критикалық очерк, ҚҚМБ, Нөкис, 1958.

Вахидов Х. П. Бердақнинг ижтимоий-сиёсий қарашлари. Ўздавнашр, Тошкент, 1962.

Тилеумуратов М. Бердақтың шығармаларындағы тарихый дәрежелер. «Қарақалпақстан» баспасы, Нөкис, 1968.

Сайтов Д. Бердақ, Әжинияз шығармаларының сөзлиги, «Қарақалпақстан» баспасы, Нөкис, 1970.

Сағитов Д. Сахра бұлбили/ монография, «Қарақалпақстан» баспасы, Нөкис, 1974.

Сағитов И. Соловей степей: монография о жизни и творчестве Бердаха, Изд. «Қарақалпақстан», Нукус, 1977.

Қурбонбоев Б. Бердақ ижоди. УЗССР «Фан» нашриёти, Тошкент, 1977.

Нурмухамедов М. Бердах—великий поэт каракалпакского народа, издательство «Фан», Ташкент, 1977.

Сағитов И. Великий поэт каракалпакского народа. Очерк о жизни и творчестве Бердаха Гаргабай улы, Издательство «Қарақалпақстан», Нукус, 1977.

Сағитов И. Қарақалпақ халқының уллы демократ шайыры. «Қарақалпақстан» баспасы, Нөкис, 1977.

Әлеуов Ө. Бердақтың жәмийетлик-педагогикалық көзқарастары, «Қарақалпақстан» баспасы, Нөкис, 1978. 80 бет.

Орынбаев Ж., Әлеуов Ө. Бердақтың жәмийетлик-педагогикалық көзқарастары, «Қарақалпақстан» баспасы, Нөкис, 1978.

Муртазаев А. Бердақтың «Ахмақ патша» поэмасы, «Қарақалпақстан» баспасы, Нөкис, 1979.

Худайбергенов К. «Неисчерпаемый плод мыслей» и слово о Бердахе. Издательство «Қарақалпақстан», Нукус, 1984.

Худайбергенов К. Мировоззрение Бердаха. Издательство «Қарақалпақстан», Нукус, 1987.

Пахратдинов А. Бердақтың дәстанлық шығармалары. «Қарақалпақстан» баспасы, Нөкис, 1987.

Қурбанбаев Б. Бердақ хәм өзбек әдебияты. «Қарақалпақстан» баспасы, Нөкис, 1988.

Пахратдинов А. Бердақ шайыр творчествосын жыйналыу, басып шығарылыу хәм изертлениу тарихынан. «Қарақалпақстан» баспасы, Нөкис, 1990.

Хамидов Х. Рукописное наследие Бердаха, Изд. «Билим», Нукус, 1995.

Пахратдинов А. Бердақ шайыр ҳақында легендалар, әсаналар хәм ҳақыйқатлықлар. «Билим» баспасы, Нөкис, 1997, 37 бет.

Әбдинәзизов Ш. Бердақ шығармаларының тили. Нөкис, 1997.

Өтеулиев И. Бердақ поэзиясының миллий өзіншедиклери. «Қарақалпақстан» баспасы, Нөкис, 1998.

Пирназаров А. Бердақ шығармаларында қолланылған дөретушилик усуллар, «Билим» баспасы, Нөкис, 1998.

Жәрімбетов Қ., Бердақтың нәсиятлары—бизің руўхый гәзийнеміз, Нөкис, ҚР «Руўхый мәдениет хәм ағартыу» жәмийетлик орайы, 1998, 24 бет.

V. БЕРДАҚ ШАЙЫР ДӨРЕТИҮШИЛИГИ ҲАҚЫНДА СӨЗ ЕТКЕН МИЙНЕТЛЕР

Бюллетень. АН УЗССР, №9-10, Ташкент, 1945.

Давкараев Н. Очерки по истории дореволюционной каракалпакской литературы. Издательство АН УЗССР, Ташкент, 1959.

Дәўқараев Н. Революцияға шекемги қарақалпақ әдебияты тарихының очерклери. ҚҚМБ, Нөкис, 1961.

Худайбергенов К. Этические воззрения каракалпакских мыслителей. Издательство «Қарақалпақстан», Нукус, 1967.

Айымбетов Қ. Халық даналығы, «Қарақалпақстан» баспасы, Нөкис, 1968.

Камалов С. Каракалпаки в XVIII-XIX веках. К истории взаимоотношений с Россией и Среднеазиатскими ханствами. Издательство «Фан», Ташкент, 1968.

Большая советская энциклопедия. Том 3. третье издание, издательство «Советская энциклопедия», Москва, 1970.

История литературы народов Средней Азии и Казахстана. Издательство Московского университета, Москва, 1970.

Жапақов Н. Революцияға шекемги қарақалпақ әдебиятында реализм мәселеси. «Қарақалпақстан» баспасы, Нөкис, 1972.

Қосбергенов Р. Қарақалпақстанның Россияға қосылуы. «Қарақалпақстан» баспасы, Нөкис, 1972.

Қарақалпақ тилинде оқытуғын мектептердиң мұғаллимлери ушын методикалық жәрдем. 2-шығыуы, «Қарақалпақстан» баспасы, Нөкис, 1973. (Ө. Әлеуов. Бердақтың педагогикалық көзқараслары» атлы мақала).

Жапақов Н. Әдебиятымыз ҳаққында ойлар. «Қарақалпақстан» баспасы, Нөкис, 1974.

Құрбанбаев И. Қарақалпақ балалар әдебияты тарихының очерки. «Қарақалпақстан» баспасы, Нөкис, 1974.

Қарақалпақ әдебиятының программасы, профессор С. Ахметов ҳам доцент А. Пахратдиновлар тәрәпинен дүзилген, «Қарақалпақстан» баспасы, Нөкис, 1975.

Худайбергенов К. Общественно-политические и философские взгляды каракалпакских мыслителей XIX и начала XX вв. Издательство «Қаракалпакстан», Нукус, 1975.

Қарақалпақ тилинде оқытуғын мектептердиң мұғаллимлери ушын методикалық жәрдем, 4-шығыуы, Ташкент 1975, Нөкис, (Ө. Әлеуов. Бердақтың жасларға адамгершилик ҳаққында нәсиятлары атлы мақала).

Ахметов, С., Исмаилов Б., Нурмухамедов М., Юсупов И., Нарымбетов Ж. Қарақалпақ әдебияты, орта мектептиң 9-класы ушын сабақтық, «Қарақалпақстан» баспасы, Нөкис, 1977.

Нурмухамедов М. Каракалпакская поэзия. Краткий очерк. Издательство «Фан», Ташкент, 1977.

Дәуқараев Н. Шығармаларының толық жыйнағы, 3 том, «Қарақалпақстан» баспасы, Нөкис, 1979.

Сайтов Д. XVIII-XIX ғасырлардағы қарақалпақ шайырлары шығармаларының тили, «Қарақалпақстан» баспасы, Нөкис, 1989.

Абдиев А. Автореферат диссертаций на соискание ученой

степени кандидата филологических наук, «Зарождение и формирование научно-фантастического жанра в каракалпакской литературе», Нукус, 1995.

Алеуов У. Становление и развитие педагогической мысли в Каракалпакстане, Изд. «Билим», Нукус, 1996.

VI. ЖУРНАЛЛАР

Хәр қыйлы журналлар

Қарақалпақ әдебияты ҳам искусствосы. 1939, №2, Дәуқараев Н., Қарақалпақ поэзиясы.

«Дружба народов», 1939, №3, Давкараев Н., Каракалпакская поэзия.

Литература и искусство Узбекистана. 1939, №3, Каракалпакская литература на подъеме.

Қарақалпақ әдебияты ҳам искусствосы. 1939, №3, Дәуқараев Н., Бердақтың қосықлары.

Қарақалпақ әдебияты ҳам искусствосы. 1939, №4, 5, 6, 7. Айымбетов Қ., Кожуров О., Қарақалпақ әдебиятының түрлері.

Литература и искусство Узбекистана. 1939, №5, Давкараев Н., Каракалпакская поэзия.

Литература и искусство Узбекистана. 1939, №7-8.

Қарақалпақ әдебияты ҳам искусствосы. 1940, №1.

Литература и искусство Узбекистана, 1940, №3.

Звезда Востока, 1953, №12, Савицкий А., Из каракалпакского дневника.

Звезда Востока, 1954, №1-2, Савицкий, Из каракалпакского дневника.

Звезда Востока, 1956, №2, Сагитов И. Выдающийся поэт-демократ каракалпакского народа.

Советское Востоковедение. 1958, 2. стр. 222, Каракалпакская АССР (хроника к юбилею каракалпакского поэта-демократа XIX в. Бердаха в связи с его 130 летием со дня рождения).

Советская педагогика. 1974, №5, Алеуов О., Педагогические взгляды Бердаха.

Туркменстанның халық мағрыфы. 1977, №12, Алеуов О. Бердахның жемиетчилик, педагогик ғарашлары.

Гулистон. 1977, №12, Захидов Вахид, Ҳақиқат жарчиси.

Обществ. науки в Узбекистане. 1978, 1, стр. 24. Нурмухамедов М. Великий поэт каракалпакского народа.

Қарақалпақстан мұғаллими, Пахратдинов А., Алламбергенов К., Миллионлар өмірін жыр еткен шайыр хақында сөз, ямаса Бердақ дәретиўшилигин үйрениўдин гейпара мәселелери. 1997, 3/4.

ӨзИА Қарақалпақстан бөлимининң (филиалынын) «ХАБАР-ШЫСЫ»

Базарбаев Ж., Бердақ творчествосында әдил патша мәселесине. 1965, 4.

Муртазаев А., «Ахмақ патша» дәстанынын ҳәр тәрәплеме кеп изертлениўи хақында ойлар, 1967, 2.

Муртазаев А., «Ахмақ патша» дәстанынын басқа тиллерге аударылыўынын жағдайлары хақында, 1967, 3.

Нажимова В. О гражданственности лирики Бердаха, 1968, 1. Нурмухамедов М., Об одном «методе» исследования истории каракалпакской литературы, 1968, 3.

Әлеўов Ө., Бердақ жаслар тәрбиясында орталықтың роли хақында, 1973, 1.

Хамидов Х. Новые памятники каракалпакской письменности, 1973, 2.

Әлеўов Ө. Бердақтың педагогикалық көзқарасларынан, 1973, 4.

Нурмухамедов М. Еще раз о непричастности Бердаха к написанию поэмы «Хорезм», 1975, 2.

Пирназаров А. Новая книга о Бердахе, 1975, 3, стр. 86-87.

Сагитов И. Бердах—великий поэт каракалпакского народа, 1977, 4, стр. 83-85.

Транов Т. К вопросу исследования поэтического языка Бердаха, 1981, 3, стр. 81-85.

Хамидов Х. О сюжетной структуре и истоках сочинения Бердаха «Шежире» родословная каракалпаков, 1984, 1, стр. 54-56.

Тилеўмуратов М. Бердақ—тарийхшы. 1985, №4.

Пирназаров А. «Бердақ бақсыға жуўап» атлы айтысында Өтештиң фольклорлық усуллардан пайдаланыў жолы, 1986, 2, 48-51-бетлер.

Низаматдинов М. Идей дружбы народов в произведениях Бердаха, 1989, 2, стр. 65-69.

Хамидов Х. Бердақ заманласынын жаңа қосықлары, 1991, 3, 96-97-бетлер.

«Әмиўдарья» журналы

Каримов А., Пахратдинов А. Бердақтың әуладлары, 1958, 4. Пиржанов У. Бердақ шығармаларындағы афоризмлер, 1961, 1.

Базарбаев Ж. Бердақтың атеистлик ойлары хақында, 1963, 5.

Бекбаўлиев О. Бердақ творчествосын және де теренирек изертлейик, 1964, 2.

Базарбаев Ж. Бердақтың сиясий-жәмийетлик көзқарасларын изертлеў мәселелерине, 1966, 1.

Муртазаев А. Бердақтың творчествосы ҳәм онын дуньяға көзқарасы деген мәселеге, 1967,

Бердақ сыйлығынын лауреатлары, 1967, 12.

Тилеўмуратов М. Қарақалпақстан тарийхын үйрениў ушын Бердақ шығармаларынын әҳмийети, 1968, 1.

Бекжанов Т., Қайырбаев Ж. Бердақ шығармаларынын тили хақында гейпара пикирлер, 1969, 3.

Сагитов И. Бердақтың әдебий мйрасларын толық өзлестирейик, 1971, 12.

Сагитов И. Бердақ ҳәм Шығыс шайырлары, 1972, 10.

Жапақов Н., Хамидов Х. Бердақ шығармаларынын қол жазбасы, 1972, 8.

Әлеўов Ө. Бердақтың психологиялық көзқараслары, 1973, 9.

Әлеўов Ө. Бердақтың эстетикалық көзқараслары, 1974, 12.

Худайбергенов Қ. Бердақтың дуньяға көзқарасларынын айырым мәселелерине, 1975, 12.

Базарбаев Ж. Бердақтың мйрасларын изертлеў мәселесине, 1975, 12.

Әлеўов Ө. Бердақ—шайыр ҳәм ағартыўшы, 1977, 1.

Насруллаев Ә. Бердақты изертлей берсек, 1977, 3.

Хамидов Х. Бердақтың «Шежире» шығармаларынын нускасы, 1977, 5.

Сагитов И. Бердақтың сиясий-жәмийетлик көзқараслары хақында, 1977, 6.

Каримов А. Бердақ шығармаларының текстологиясы хақындағы мәселеге, 1977, 7.

Байниязов Қ. «Алтын хәр бир айтқан сөзім», 1977, 8, 85-95-бетлер.

Қурбанбаев Б. Бердақ хәм өзбек әдебияты байланысларының гейпара мәселелери хақында, 1977, 9.

Худайбергенев Қ. Бердақ—қарақалпақ халқының уллы ойшылы, 1977, 11.

Нурмухамедов М. Қарақалпақ халқының уллы шайыры, 1977, 12.

Атақлы адамлар Бердақ хақында, 1977, 12, 32-34-бетлер.

Әлеуов Ө. Бердақ хақында жаңа нәртлеу, 1978, 2.

Сағитов И. Бердақтың лирикасы тууралы, 1979, 9.

Бекбаулиев О. Бердақ шайырдың бақсылық репертуары хақында, 1985, 2.

А. Төреев. Бердақтың «Шежире»си бойынша гейпара ойлар, 1987, 1.

Пахратдинов А. Бердақтың «Хорезм» дәстанының жаңа нұсқасы, 1987, 5, 82-84-бетлер.

Хошаниязов Ж. Бердақтың «Шежиресиндеги» бир сюжет тууралы, 1987, 6, 85-86-бетлер.

Баҳадырова С. Бердақ хәм өзбек әдебияты, 1987, 6, 86-бет.

Каримов А. Бердақтың жаңадан табылған қосықлары, 1987, 7, 102-бет.

«Әмиўдәрья» журналының 1987-жыл 8-саны толығы менен Бердақ шайырдың юбилей мерекесине арналған (Атақлы адамлар Бердақ хақында, Сөз—Бердақ сыйлығының лауреатларына, Алымлар Бердақ хақында, Бердақ художниклер дүньясында, Бердақ туысқан халықлар тилинде, Шамуратов А., Бегимов А.: Бердақ—қарақалпақ әдебиятының классиги х. б. мақалалар берилген).

Бердақтың «Шежире»си бойынша гейпара ойлар, 1987, №12.

Сағитов И. Бердақ—бизин заманласымыз, 1987, 11, 104-бет.

Низаматдинов М. Бердақ шығармаларындағы халықлар дослығы, 1988, 2.

Әлеуов Ө. Әдебий мийрасымызды әдиўлеп сақлайық, 1988, 2.

Аралбаев М. Бердақ хәм хәзирги заман, 1988, 2.

Атаев Д. Халық шайыры, 1988, 3, 100-бет.

Бекбергенев А., Сайтов Д. «Сөзім мениң мәлим көлке...», 1988, 5, 110-112-бетлер.

Пахратдинов Ә. Бердақ хақында легенда хәм хақықатлық, 1989, 8, 101-бет.

Пахратдинов Ә. Бердақ шайырдың «Хорезм» дәстаны хәм оның тарийхый тәғдири хақында, 1989, 11, 88-89-бетлер.

Низаматдинов М. Бердақ пенен Өтештин айтысы хақында, 1990, 8, 99-101-бетлер.

Налымов П. Бердақтаныўдың жаңа қырлары, 1990, 12.

Сағитов И. «Хорезм»—Бердақтың елеўди шығармасы, 1991, 8.

Бердақ атындағы сыйлықтың жаңа лауреатлары, 1991, 8.

Ахметова А. Бердақтың «Хожам» қосығының лирик қахарманы, 1991, 8, 95-98-бетлер.

Доспанов О. Бердақ шығармаларының сөзлигин дүзиў мәселесине, 1993, 7/8.

Тилеумуратов М. Бердақтың «Кулен болыс» шығармасында қарақалпақ халқының тарийхы хәм мәдениаты бойынша, 1993, 11-12.

Әбдинәзимов Ш. Бердақ хәм қарақалпақ жазба әдебий тили, 1997, 3/4.

Әбдинәзимов Ш. «Бизге» қосығы тууралы, 1997, 7/8.

Журналдың 1997-жылдағы 9/10 саны Бердақтың 170 жыллық юбилейине арналды.

Нурмухамедов М. Бердақ—қарақалпақ халқының уллы шайыры, 1997, 12, 4-18-бетлер.

«Әмиўдәрья» журналының 1998-жылғы 6-саны Бердаққа арналған.

Онда Қ. Мақсетовтың, Ә. Пахратдиновтың, М. Жийемуратовтың, А. Әбдиевтин, Т. Қанаатовтың х. б.лардың шайырға бағышланған хәр қыйлы темадағы мақалалары бар.

«ЖАИХУН» журналының 1-саны Бердаққа арналды.

VII. ГАЗЕТАЛАР

Хәр қыйлы газеталар

Совет ўқитувчиси. 1948, май, Исмаилов Б., Наўайы хәм қарақалпақ әдебияты.

Правда Востока. 1978, 49(18629) 28-февраль, Абдугафуров А. и Тартаковский П., Великий поэт Каракалпакский.

Правда Востока. 1987, 294 (21562), 24-декабрь, Салықов К.

Он лиру посвятил народу своему.

Ўзбекистон адабиёти ва санъати. 1988, 1(2949) 1-январь, Назаров Б. Халықпарвар шоир.

Литературная газета. 1988, 3(5174), 2-январь, Қайыпбергенов Т. Соловей пустыни.

Сельская Правда. 1990, 16-февраль, Алехин В., Край, воспитый Бердахом.

«Қызыл Қарақалпақстан» газетасы

Дәуқараев Н. Қарақалпақ поэзиясы: илимий мақала, 1936.
Дәуқараев Н. Қарақалпақ поэзиясы ҳаққында; қарақалпақ әдебиетінің тарихы жөнінде, Бердақтың қосықтары, XIX ғасырдағы қарақалпақ әдебиеті, 1936-1939-жыллар.

1936-жыл. 301, 302-санлары.

1939-жыл. 108, 209, 211-санлары.

Ерманов Қ., Мамраев И. Бердақ бақсы қарақалпақ әдебиетінің классиги, 1940, 271(2743), 24-ноябрь.

Қарабай Е. Бердақ Ғарғабаев, 1940, 271 (2743), 24-ноябрь.

1940-жыл. 273, 287, 290, 291, 298-санлары.

Айымбетов Қ. Динди ашкаралаушы жыйнақ, 1941, 124 (2898) 28-май.

Айымбетов Қ. Халықтың жырау-бақсылары, 1941, 127 (2901), 31-май.

Бекмуратов С. Қарақалпақ әдебиетінің тарихый тамырлары хәм бизиң уазыйпаларымыз, 1946.

Сейтов Х. Бердақ шығармаларының педагогикалық әҳмийеті, 1947, 125 (4546), 28-июнь.

Бекмуратов С. Қарақалпақ әдебиетінің мектеби кимини айналасында болды деген мәселеге, 1948, 10-февраль.

Дәуқараев Н. Қарақалпақ фольклоры жөнінде изертлеу, 1948, 30 (4964), 13-февраль.

Сейтов Х. Қарақалпақ әдебиетінің мектеби Бердақтың әтирапында болды, 1948, 14-май.

Сағитов И. Бердақ—уллы патриот шайыр, 1950, 158 (5344), 11-август.

Бердақ қарақалпақ халқының уллы патриот шайыры, 1950, 180 (5370), 10-октябрь.

Сағитов И. Бердақтың бурында басылмаған шығармалары

туғралы, 1950, 190 (5380).

Хожабек С. Уллы шайыр ҳаққында гүррин, 1951, 7 (5455), 10-январь.

Муратов К. Балаларды надурис тәрбиялайтуғын идеясыз китап туғралы, 1952, 101-саны, 24-май.

Сағитов И. Бердақтың творчествосын изертлегендеги қәтеликлер тез сапластырылсын, 1952, 20-декабрь.

Нурмухамедов М., Есемуратов Г., Бердақ ҳаққында жаңа мағлыұматлар, 1954, 24-сентябрь.

«Совет Қарақалпақстаны» газетасы

Бердимурат халықты, халық Бердақты, жалғызындай көрер жаннан жақсырақ, 1957, 244 (7243), 6-декабрь.

Есемуратов Г. «Ахмақ патша», 1957, 245 (7244).

Каримов А. Бердақтың өмирине байланыссы халық аузындағы аңыз-әңгемелер, 1957, 249 (7248), 15-декабрь.

Исмаилов Б. Бердақтың шайыршылық даңқы, 1957, 250 (7249), 18-декабрь.

Мақсетов Қ. Хурлиман, 1958, 14-январь.

Базарбаев Ж. Бердақ өз заманының атеисти, 1965, 30 апрель.

Тилеумуратов М. Бердақтың мийрасларындағы тарихый дәреклер, 1966, 13-апрель.

Худайбергенов К. Демократ шайырлардың этикалық көзқарастары, 1967, 237 (9825), 30-октябрь.

Каримов А. Сөзлеримиз сағалас, халқымыз ханалас, 1967, 243 (9831), 9-декабрь.

Жапақов Н. Бердақ «Хорезм»ди де жырлады, 1968, 51 (9897), 14-март.

Мәмбетов К. Науайы хәм Бердақ, 1968, 16-июнь.

Хамидов Х. Бердақтың жаңа қосықтары, 1974, 257 (11644), 31-декабрь.

Сағитов И. Бердақ ҳаққында сөз, 1977, 69 (12226), 7-апрель.

Пахратдинов А. Бердақтың гейпара лирикалық қосықтарының сыры, 1977, 126 (12283), 29-июнь.

Шайырдың жасларды мийнетке тәрбиялау идеаллары, 1977,

166 (12323), 25-август.

Бекмуратова А. Шайыр шығармаларында хаял-қыздар образы, 1977, 170 (12327), 31-август.

Бердимуратов Қ. Мен шайырдың портретін қалай іследім? 1977, 172 (12329), 2-сентябрь.

Мақсетов Қ. Бердақ «Шежиресинің» халықтығы, 1977, 223 (12380), 12-октябрь.

Сағитов И. Бердақ хәм Шығыс шайырлары, 1977, 236 (12393), 3-декабрь.

Юсупов И. Бердақ хәм бизің заманымыз, 1977, 244 (12401), 15-декабрь.

Әлеуов Ө. Бердақ музыка ҳаққында, 1977, 250 (12407), 21-декабрь.

Тилеумуратов М. Шайыр хәм ҳақыйқатлық, 1978, 5 (12418), 6-январь.

Пахратдинов А. Шайырдың жәмийетлик ойларының кеңлиги, 1978, 23 (12436), 1-февраль.

Базарбаев Ж. Бердақтың жәмийетлик-сиясий ойлары, 1978, 28 (12441), 8-февраль.

Айтмуратов Е. Халықтың бахты ушын түрескен шайыр, 1978, 41 (12454), 25-февраль.

Қутлымуратов Б., Уббиева Т. Мектеплерде Бердақ шығармаларын үйрениў, 1978, 41 (12454), 25-февраль.

Аймурзаев Ж. Бердақ баўырман жипит еди, 1978, 41 (12454), 25-февраль.

Халық бахтының жырлаўшысы, Бердақтың туўылғанына 150 жыл толыўына арнап материаллар берилген, 1978, 42 (12455), 28-февраль.

Бердақ творчествосының социаллық хәм эстетикалық тийкарлары ҳаққында, 1978, 43 (12456), 1-март. Газетаның бул санында Бердақ ҳаққында буннан басқа да көп материаллар берилген.

Захидов Вахид. Ҳақыйқатлық жаршысы, 1978, 95 (12508), 12-май.

Бердақ творчествосы баспасөз бетлеринде, 1978, 131 (12544), 5-июль.

Баҳадырова С. Бердақтың «Шежиресиндеги» тарийхий ҳақыйқатлық, 1979, 193 (12862), 5-октябрь.

Қабулов Т. Саҳрадағы шынар, 1979, 223 (12892), 17-ноябрь.

Сағитов И. Бердақ хәм бизің дәўиримиз, 1987, 22 (14691), 30-январь.

Шихнев А. Түркмен мектеплеринде Бердақтың өмирин хәм творчествосын үйрениў, 1987, 51, 12-март.

Пахратдинов А. Бердақ шығармаларындағы халықшыллық, 1987, 116 (14785), 17-июнь.

Муртазаев А. Илимпаздың изертлеген тараўы, 1987, 29-июль.

Баҳадырова С. Шайырдың саўалыўы, 1987, 20-август.

Әбдимуратов Т. Бердақ оқыған дәстан, 1987, 176 (14845), 11-сентябрь.

Темаға садақлық, 1987, 29-сентябрь.

Мәмбетов Қ. Бердақ хәм Шығыс классиклери, 1987, 190 (14859), 1-октябрь.

Пирназаров А. Бердақ образын биринши дәреткен адам, 1987, 225 (14894), 20-ноябрь.

Ахметов С., Жәримбетов Қ. Бердақтаныўдың гейпара мәселелери, 1987, 228 (14897), 25-ноябрь.

Мақсетов Қ. Бердақ Қоныратта, 1987, 232 (14901), 2-декабрь.

Сейтов Ш., Әжиниязов Ә. Шайырдың улдан өрбиген урпақлары, 1987, 235 (14904), 8-декабрь.

Жиемуратов М. Бердақтың дуўтары, 1987, 236 (14905), 9-декабрь.

Әлеуов Ө. Шайыр жыйнағының жаңа баспасы, 1987, 15-декабрь.

Бердақтың бюсти Бозатаўда, 1987, 244 (14913), 22-декабрь.

Әлеуов Ө. Шайыр жыйнағының жаңа баспасы, 1987, 240 (14914), 23-декабрь.

Сағитов И. Бердақтың творчествосын толығырақ изертлеийк, 1987, 245 (14914), 23-декабрь.

Доспапов О., Каримов А. Шайырдың әдебий мийраслары, 1987, 246 (14915), 25-декабрь.

Насруллаев Ә., Нийетуллаев С., Алимов Ә. Бердақтаныўға үлес, 1987, 249 (14918), 20-декабрь.

Адамбаева Т. Бердақ хәм қарақалпақ музыкасы, 1988, 75 (14994), 15-апрель.

«Жздым сөзди өзим ушын, халық ушын», Ташкент қаласындағы Бердақ туўылған күниниң 160 жыллығына арналған кеше материаллары, 1988, 76 (14995), 16-апрель.

«Еркин Қарақалпақстан» газетасы

Рахметуллаев У. «Шежире»нің басланыуы хақында жаңа мағлыұмат, 1991, 16-октябрь.

Минажев С. Мен Бердақтың қуұлығыман, (Илимий изертлеулерге қулақ-қағыс), 1991, 23-октябрь.

Муртазаев А. «Алтын хәр бир айтқан сөзім», 1991, 23-октябрь.

Юсупов Қ. Бердақ шығармаларын оқытыу, 1997, 31-32, 25-февраль.

Бердақтың даңқлы сәнеси алдынан, Қарақалпақстан Республикасы Министрлер Кеңесинде, 1997, 30, 8-март.

Жазыушылар аўқамында, 1997, 42, 5-апрель.

Идирейсов (Әбдиев) А. Тилге шешен, мың адамға тай еди, 1997, 44, 10-апрель.

Бекбергенов А. Бердақтың қарақалпақ әдебий тилинің қалпылесіуінде хәм раўажланыуындағы хызмети, 1977, 47, 17-апрель.

Пахратдинов Ә. Бердақ шайыр хақында хақықатлықлар, 1997, 58 (16877), 13-май.

Әбдиев А. Бәлент шын, 1977, 61, 20-май.

Сапарова Г. Уллы шайырға бағышланды, 1997, 62, 22-май.

Султанов Қ. «Бүлбилдің қонар көли жоқ», 1997, 23, 14-июнь.

Түрекеева А. Уллы Байтеректин нәрўан шақалары, 1997, 73, 17-июнь.

Әсаматдинова К. Бердаққа арналған әдебий кеше, 1997, 74 (16893), 19-июнь.

Қайыпбергенов Т. Шежиреден, 1997, 75, 21-июнь.

Мақсетов Қ. Бердақтың бақсы сыпатындағы мийрасхоры Қаражан бақсы хақында, 1997, 76, 24-июнь.

Базарбаев Ж. Руўхый мәдениятымыздың таянышы, 1997, 88 (16907), 22-июль.

Пахратдинов Ә. Бердақ шайыр лирикалық шығармалардың шебери, 1997, 89, 24-июль.

Қанаатов Т. Бердақ баба Бухарада болған ба? 1997, 91 (16910), 29-июль.

Худайбергенов А. Бердақ—бизин миллий мақтанышымыз, 1997, 94 (16913), 5-август.

Мақсетов Қ. Бердақ Хийўа ханлары хақында, 1997, 97

(16916), 12-август.

Юсупов И. Халқымыздың миллий мақтанышы хәм руўхый тымсалы, 1997, 100 (16919), 19-август.

Пирназаров А. Шайырдың уллылығы неде? 1997, 111 (16930), 16-сентябрь.

Әбдимуратов М. Қарғабай ма ямаса Ғарғабай ма? 1997, 113, 20-сентябрь.

Қанаатов Т. Өткенимизге бағып, өшкенимизди жағайық... яки Бердақ шығармаларындағы тарийхый шындықлар туўралы, 1997, 115 (16934), 25-сентябрь.

Садықов С. Сарқылмас булақ, 1997, 118 (16037), 4-октябрь.

Қайыпбергенов Т. Сахра бүлбили, 1997, 120, 9-октябрь.

Шыхиев А. Бердақ хәм түркмен әдебияты, 1997, 128 (16947), 28-октябрь.

Қудиярова Ә. Бердақ шығармаларында алмасықлардың қолланылыуы, 1997, 133 (16952), 8-ноябрь.

Өтеулиев И. Бердақ поэзиясы хәм «Қырық қыз» дәстаны ямаса шайыр дәретиўшилиринин миллий дәреклери, 1997, 138, 20-ноябрь.

Мәмбетов Қ. Бердақ хәм туўысқан халықлар әдебияты, 1998, 10 (16982), 22-январь.

Өтәмбетров Б. «Сахра бүлбили»нің тили жарлы ма? 1998, 72 (17044), 18-июнь.

Ибрагимов Я. (ӨзАның хабаршысы), Уллы шайырдың юбилейи, 1998, 68 (17040), 9-июнь.

Мақсетов Қ. Нәжим Дәўқараев Бердақ хақында, 1998, 71 (17043), 16-июнь.

Газетаның 1998-жыл 19-декабрьдеги 150-151-санлары Бердаққа арналған.

«Советская Каракалпакия» газетасы

Сагитов И. О состоянии и задачах Бердаха, 1954, 191, 26-декабря.

Глубже изучать наследие Бердаха. 1954, 204, 13 октября.

Сагитов И. Выдающийся поэт-демократ каракалпакского народа, 1957, 12 декабря.

Нажимов В. Изучайте произведения Бердаха, 1967, 79 (2267), 21-апреля.

Алеуов У. Бердах о нравственности, 1977, 6 января.

Новый портрет. 1977, 23 января.

Сагитов И. Великий поэт каракалпакского народа, 1977, 28 апреля.

Посвящено Бердаху. 1977, 23 апреля.

Байниязов К. Бердах о России и русском народе, 1977, 20 июля.

Панабергенов А. Общественно-политические взгляды Бердаху, 1977, 157 (11916), 12 августа.

Алеуов У. Педагогические идеи Бердаху, 1976, 170 (11675), 1 сентября.

Юсулов И. Верность идеалам 1977, 222 (11981), 11 ноября.

Палванова З. Поэт музыки мечты и печали, 1977, 238 (11997), 7 декабря.

Худайбергенов К. Слово о Бердаху: поэт и его время, 1977, 16 декабря.

Худайбергенов К. Слово о Бердаху: философ-гуманист, 1977, 17 декабря.

Тилеумуратов М. Русские ученые о Бердаху, 1967, 134 (9322), 8 июля.

И снова звенит дутар Бердаху. 1978, 10 (12025), 13 января. Великий сын своего народа, 1978, 38 (12053), 22 февраля.

Тилеумуратов М. Летописец своей эпохи. 1978, 41 (12056), 25 февраля.

Рзаев К. Певец судьбы народной, 1978, 41 (12056), 25 февраля.

Кутлымуратов Ж. Образ классика в изобразительном искусстве, 1978, 41 (12056), 25 февраля.

Певец мечты народной. 1978, 42 (12057), 28 февраля.

Худайбергенов К. Исследование Бердаху, 1978, 72 (12087), 12 апреля.

Толкунов К. Вечер посвященный Бердаху, 1978, 27 апреля.

Пахратдинов А. Поэт и время, 1987, 186 (14456), 25 сентября.

Алеуов У. Бердах и воспитание, 1987, 231 (14501), 1 декабря.

Певец судьбы народной. 1987, 246 (14516), 25 декабря.

Джаксызбаева В. Потомкам в гордость и назидания, 1987, 25 декабря.

«Я надежде буду петь народу», торжес. вечер посвящ. 160 летию со дня рождения Бердаху, 1988, 16 апреля.

«Вести Каракалпакстана» газетасы

Пирназаров А. Один из трех, 1997, 32, 19 апреля.

Абдиназимов Ш. Основоположник литературного языка, 1997, 75 (16209), 16 сентября.

Ибрагимов Я. (обозреватель УзА), Поэт возвращается на Родину, 1998, 46 (16284), 9 июня.

Газетанын 1998-жыл 17-декабрьдеги саны Бердахқа арналды.

«Аму тонги» газетасы

Пахратдинов А. «Оғир ишга сабр этдим», 1997, 11, 14-март.

Шомуродов А. «Ахмақ подша»ни ким қандай тушинади? 1997, 17, 25-апрель.

Ахмедом М. Таржимондан (Теранг ақыл керак сўзни тизмоққа... Бердахтын үш қосығы өзбек тилине аударылып басылган), 1998, 20-21 (249-250), 20-июнь.

Шонийёзов Қ. Бердах Шайх Аббос Валий ҳақида, 1997, 44 (221), 13-ноябрь.

«Жас ленинши» газетасы

Б. Исмаилов. Наўайы ҳам қарақалпақ әдебияты, «Совет ўқитувчиси» газетасы, 1948, май.

Бекмуратов С. Бердах қарақалпақ халқынын композиторы, 1950, 60 (691), 17-декабрь.

Ахметов С. Бердах шығармаларында ҳаял-қызлар темасы, 1953, 99 (1243), 1-декабрь.

Бердах шайырдың юбилейи алдынан. 1957, 96 (2829), 29 июль.

Сейтжанов А. Бердахтын юмор ҳам сатиралық шығармалары, 1957, 101 (2834), 17-декабрь.

Пахратдинов А. Бердах ҳам искусство, 1957, 102, 20-декабрь.

Поэзия байрамы. 1961, 3 (3152), 10-январь.

Әдилбеков. Қаражан бақсы, 1962, 47 (3299), 12-июль.

Бердах көшеси. 1963, 10 (3366), 1-февраль.

Сагитов И. Бердах жас әуладларды тәрбиялау ҳақында, 1977, 43 (4856), 24-май.

Пирназаров А. «Сахра бұлбили» жөнинде бирер сөз, 1975, 44 (4699), 27-май.

Бердахтын юбилейине, 1976, 35 (4744), 30-апрель.

Уллы шайырдың атындағы мектеп. 1977, 32 (4845), 15-апрель.
Пахратдинов А. Бердақ шайырдың «Өмирім» қысығы хақында, 1977, 55 (4868), 5-июль.

Әлеуов Ө. Бердақтың адамгершілік хақында нәсияттары, 1977, 74 (4887), 9-сентябрь.

Китапханада ушырасуы, 1977, 101 (4914), 16-декабрь.

Рейнмов А. Бердақ сазы, 1978, 5 (4922), 13-январь.

Уснатдинова Р. Халық шайыры, 1978, 14 (4931), 14-февраль.

Мамутов Ю. Бердақ хәм мен, 1978, 17 (4934), 24-февраль.

Шамуратова А. Бердақ қосықтары менен, 1978, 17 (4934), 24-февраль.

Әширбаева Б. Шайырдың атындағы елат, 1978, 17 (4934), 6, 24-февраль.

Халық әрманларының жыршысы, 1978, 18, 28-февраль.

Сапарниязова Р. Бердақ—халыққызлар хақында, 1981, 41 (5275), 9-июнь.

Қарақалпақ бүлбили. 1981, 102 (3251), 26-декабрь.

Уснатдинова Р. Бердақ творчествосы бийбақа байлық, 1987, 15-май.

Байниязов Қ. Бердақтың қыссаханлық хәм бақсылық дәстүрлері, 1987, 4-август.

Әжиниязов П. Бердақтың шаулығы менен ушырасуы, 1987, 70 (5424), 1-сентябрь.

Бахадырова С. Бердақтың «Шежире» поэмасының тууысқан халықтар «Шежирелері» менен байланысы, 1987, 25-сентябрь.

Пахратдинов Ә. Бердақты таныу курсы, 1987, 94 (5948), 24-ноябрь.

Матқурбанов А. Бердақ творчествосы—бай гәзийне, 1987, 25-декабрь.

Мәмбетов К. Науайы хәм Бердақ, 1991, 72 (6486), 18-июнь.

«Қарақалпақстан жаслары» газетасы

Сайымова С. Илимий-теориялық конференция, 1997, 16, 17-апрель.

Айтмуратова А. Әдебий кеше, 1997, 16, 17-апрель.

Пахратдинов А., Пахратдинов К. Бердақ шайыр дәретпелерінің құдіретлілігі, 1997, 20 (6901), 13-май.

Пахратдинов А., Пахратдинов К. Бердақ шайырдың 170 жыллығы алдынан, 1997, 20, 15-май.

Аманнеспесова Д. Бердақ хәм Мақтымқұлы қосықтары жанлады, 1997, 20, 15-май.

Айтмуратова А. Шайыр хұрметіне, 1997, 20, 15-май.

Сейтмуратова З. Бердақ—қарақалпақ әдебиятының шыңы, 1997, 23, 5-июнь.

Әжимов С. Бабамыздың естелигі алдында, 1997, 23, 5-июнь.

Сейтмуратова З. Бабамыздың уллы мерекесі, 1997, 29, 12-июнь.

Арзымбетова З. Бердақ шығармаларын үйрениу, 1997, 24, 12-июнь.

Муртазаев А. Соңғы он жылда Бердақты үйрениудің базы бир мәселелері, 1997, 33 (6914), 14-август.

Жумамуратова Ш. «Шар китапқа» қушақ ашқан шайыр, 1997, 33 (6914), 14-август.

Пахратдинов А., Пахратдинов К. Бердақ хақында аңыз, әсаналар, 1997, 30 (6911), 34 (6915), 41 (6922), 44 (6925), 24-июль, 21-август, 9-октябрь, 30-октябрь.

Газетаның 1998-жылғы 16-декабрьдегі саңы Бердаққа арналды.

«Жеткіншек» газетасы

Әлеуов Ө. Бердақ шайыр дослық хақында, 1973, 52 (1993), 30-июнь.

Әбдіреймов Жаңабай. Бердақ хауазы, 1975, 73 (2222), 10-сентябрь.

Құрбанбаев И. Бердақ шайырдың 150 жыллығына, 1976, 35 (2228), 1-май.

Редакциялық мақала, 1977, 13 (2370), 12-февраль.

Хожабаев Ж. Бердақ шайырдың хұрметіне, 1977, 15 (2372), 19-февраль.

Ешимбетова Г. Шайырдың юбилейі алдынан, 1977, 18 (2375), 2-март.

Муртазаев А. Бердақ шығармаларындағы балалар турмысы, 1977, 99 (2456), 10-декабрь.

Пиримбетова Шийрингүл. Қызықлы кеше, 1977, 99 (2456), 10-декабрь.

Редакциялық мақала, 1977, 100 (2457), 14-декабрь.

Құрбанбаева Р. Бердақ шерткен бул дууларды, 1977, 102 (2459), 21-декабрь.

Муртазаев А. Бердақтың дана нәсияттары, 1978, 1-март.

Муртазаев А. Халық дәртіннің қосықтары, 1987, 64 (3504), 12-август.

Бекбаулиев О. Бердақтың балалар сәубеті, 1987, 91 (3581), 14-ноябрь.

Пахратдинов Ә. Бердақ шығармаларын ядқа билейік, 1987, 95 (3537), 5-декабрь.

Бердақтың 160 жыллығына, 1987, 103 (3543), 26-декабрь.

Қалбаева Алтынгүл. Кеше бұлып өтті, 1997, 26 (4235), 26-июнь.

Пахратдинов Ә. Уллы Бердақтың балалығы, 1997, 33 (4242), 14-август.

Шайықова А. Руұхыйлық пазыйлетлерін ийелеген шайыр, 1998, 13, 26-март.

Газетаның 16-декабрьдегі саны Бердаққа арналды.

«Қарақалпақстан хаязы» газетасы

Айтмуратов Қ. Сахраны жанғыртқан шайыр, 1997, 30-июнь.

«Нөкіс университети» газетасы

Қайырбаев Ж. Шайыр шығармаларының тили хаққында, 1977, 38 (474), 10-декабрь.

Жумажанов Қ. Бердақ шығармалары қазақ тилинде, 1978, 1 (477), 1-январь.

Пахратдинов Ә. Шайырдың жәмийетлик ойларының кеңлиги, 1978, 2 (478), 11-январь.

Юсунов О. Русские ученые о Бердахе, 1978, 6.

Мәмбетов Қ. Бердақ хәм Шығыс классиклери, 1987, 25 (947), 2-октябрь.

Сөзлерім меруертдур айтылған хәр бир, 1987, 23 (945), 25-сентябрь.

Генжемураев Б. Бердақты түсинип оқыйық, 1987, 40 (962), 30-декабрь.

«Нөкіс хақықаты» газетасы (Нөкіс қаласы)

Пахратдинов Ю. Бердақтың дидактикалық шығармаларында юмор хәм сатира, 1997, 20-май.

Бахадырова С. Шайырдың шығармаларының еки томлығы, 1997, 5-август.

«Дослық байрағы» газетасы (Шоманай)

Пахратдинов Ә. Бердақ шығармаларының гейпара машқалалары, 1997, 12 (4826), 30-июнь.

Реймова Б. Уллы Байтерек, 1997, 15, 8-август.

Сейтжанова А. Бердақ шығармаларын оқытыу тәжірибемнен, 1997, 16, 25-август.

«Кегейли турмысы» газетасы (Кегейли)

Пахратдинов Ә. Бердақтың «Ахмақ патша» дәстаны хаққында, 1997, 29 (5307), 19-июнь.

Халмуратов К. Уллы шайырдың 170 жыллығына, 1997, 25-апрель.

«Шымбай хаязы» газетасы (Шымбай)

Пахратдинов Ә. Шайыр лирикасындағы өзгешеліклер, 1997, 19-июнь.

«Ылғаллы мийнет» газетасы

Газетаның 1987, 19-декабрь саны толығы менен Бердақ шайырдың 160 жыллық мерекесіне арналған.

Пахратдинов Ә. Бердақ шығармалары—халық гезнйнеси, 1987, 138, (437), 17-ноябрь.

Пахратдинов Ә. Бердақ шайырдың әдебий мийрасы, 1987, 155 (454), 26-декабрь.

«Мийнет байрағы» газетасы (Қараөзек)

Пахратдинов Ә. Бердақ шайыр—лирикалық шығармалардың шебери, 1997, 33 (3715), 14-август.

«Хожели хақықаты» газетасы (Хожели)

Пахратдинов Ә. Шайыр лирикаларындағы гейпара шеберлік мәселелери, 1997, 13 (5291), 20-май.

«Давр кўзгиси» газетасы (Елликқала)

Исмойлов Х. Шоирнинг ҳаёти ва ижоди, 1997, 30-май.

«Жеңіс байрағы» газетасы (Қонырат)

Есенжолова А. Уллы шайырға бағышланып, 1997, 17 (6602), 10-июнь.

Сапарханов Ж. Шайырға арналды, 1998, 1 (6621), 1-январь.

«Қанлыкөл хабарлары» газетасы (Қанлыкөл)

Пахратдинов Ә. Бердақ шайырдың «Ахмақ патша» дәстаны хақында, 1997, 17-18 (4078-4079), 24-апрель.

Қалмуратов Бектилеу. Шайыр дәстанларында турмыс хақықаттықтары, 1997, 23 (4084), 5-июнь.

«Арал балықшысы» газетасы (Мойнақ)

Байниязов Қ. «Хорезм» поэмасы Бердақтики, 1987, 19-сентябрь.

VIII. БЕРДАҚ ХАҚЫНДА ДӨРЕТИЛГЕН КӨРКЕМ ӘДЕБИЙ ШЫҒАРМАЛАР

Нұрымбетов С. Шығармаларының 1-томы, «Бердақ» поэмасы, ҚКМәмбасп., Нөкіс, 1960.

Аймурзаев Ж. Шығармалары, пьесалары: «Бердақ»; пьеса, 2-том, ҚКМәмбасп., Нөкіс, 1962.

Сейтназаров Г. Шайырлардың бабасы: қосық, «Совет Қарақалпақстаны» газетасы, 1987, 25-декабрь.

Әжиниязов Ә. Бердақ пенен сөйлесіу: қосық, «Совет Қарақалпақстаны» газетасы, 1988, 15-апрель.

Садықов А. Бостансыз бұлбил: роман, «Қарақалпақстан» баспасы, Нөкіс, 1988, 318-бет.

Низаматдинов М. Бердақ шайыр: қосық, «Әмиўдәрья» журналы, 1990, 11, 23-бет.

Даўытбаев Р. Бердағым: қосық, «Дослық байрағы» газетасы, 1997, 27-май.

Қабулов Т. Бердақ па деймен: қосық, «Тахтакөпір таңы» газетасы, 1997, 20-июнь.

Бийжанов Муўсағалий. Бердақ, «Жеңіс байрағы» газетасы, 1997, 21 (6605), 20-июль.

Қуламетов Толыбек. Бердақ бабама: қосық, «Мийнет байрағы» газетасы, 1997, 33, 14-август.

Қабулов Толыбай. Бердақ па деймен: қосық, «Нөкіс хақықаты» газетасы, 1997, 33 (583), 3-сентябрь.

Тәңірбергенев Ж. Бердақ бабам менен сырласыу: қосық, «Адам хәм ызам» газетасы, 1997, 10-сентябрь.

Қайыпбергенев Т. «Сахра бұлбили»: драма, «Қарақалпақстан жаслары» газетасы, 1997, 38 (6919), 18-сентябрь.

Әжиниязов Ә. Хәр ким өзи болар, Бердақ болалмас: қосық, «Еркін Қарақалпақстан» газетасы, 1997, 147 (16966), 13-декабрь.

Қылышбаев Мақсет. Бердақ бабама: қосық, «Жеңіс байрағы» газетасы, 1997, 35-36 (6619-6620), 17-декабрь.

Қайыпбергенев Т. Айдос баба (Мын тиллаға баҳаланған гелле): драма, «Еркін Қарақалпақстан» газетасы, 1998, 23-24 (16995-17006), 19-февраль-19-март.

Қайыпбергенев Т. Сахро бұлбули: үч пардали драма, «Аму тәңги» газетасы, 1998, 3/4 (232-233)-12-1 (241-242), 14-февраль-31-март.

Әжиниязов Ә. Дослығы ийманы еди Бердақтың, «Әмиўдәрья» журналы, 1998, №6.

МАЗМУНЫ

Бердақ—Уллылардың Уллысы (Сөз басы орнына)	3
Шайырдың көркем шығармалары	7
Бердақ шайырдың шығармалары кирген топтамалар	8
Авторефератлар	9
Бердақ шайырдың дөретиўшилиги туўралы монография, китаплар	10
Бердақ шайыр дөретиўшилиги хақында сөз еткен мийнетлер	11
Журналлар	13
Газеталар	17
Бердақ хақында дөретилген көркем әдебий шығармалар	30

Қорақалпоқ тилида

Бердақ шоир асарлари бўйича библиографик
курсагич

Илмий-оммабоп нашр

ҚР «Маънавият ва маърифат» маркази

Нукус—1999.

Редакторы

Техредакторы

Корректоры

С. ИБРАГИМОВ

Е. ТУРДЫМУРАТОВ

С. ҚАЗАҚБАЕВ,

Тернуге берилген уакты 15.09.99. Басыуға рухсат етилген
уакты 22.09.99. Кағаз форматы 60 x 84 1/16. Газеталык ка-
ғаз. Әдебий гарнитура, кегль 10. Жоқары баспа усылында
басылды. Көлеми 2,0 б. т. Буйыртпа 8. Тиражы 300. Бақасы
шартнама бойынша.

ҚР «Рууһый мәдениет хәм ағартыу» жәмийетлик орайы
Нөкис каласы, Каракалпакстан көшеси, № 3

Қаракалпакстан Республикасы Баспасөз бойынша комите-
тинин Хожелидеги № 3 баспаханасы.

Хожели каласы, Ломоносов атындағы көше, № 72.